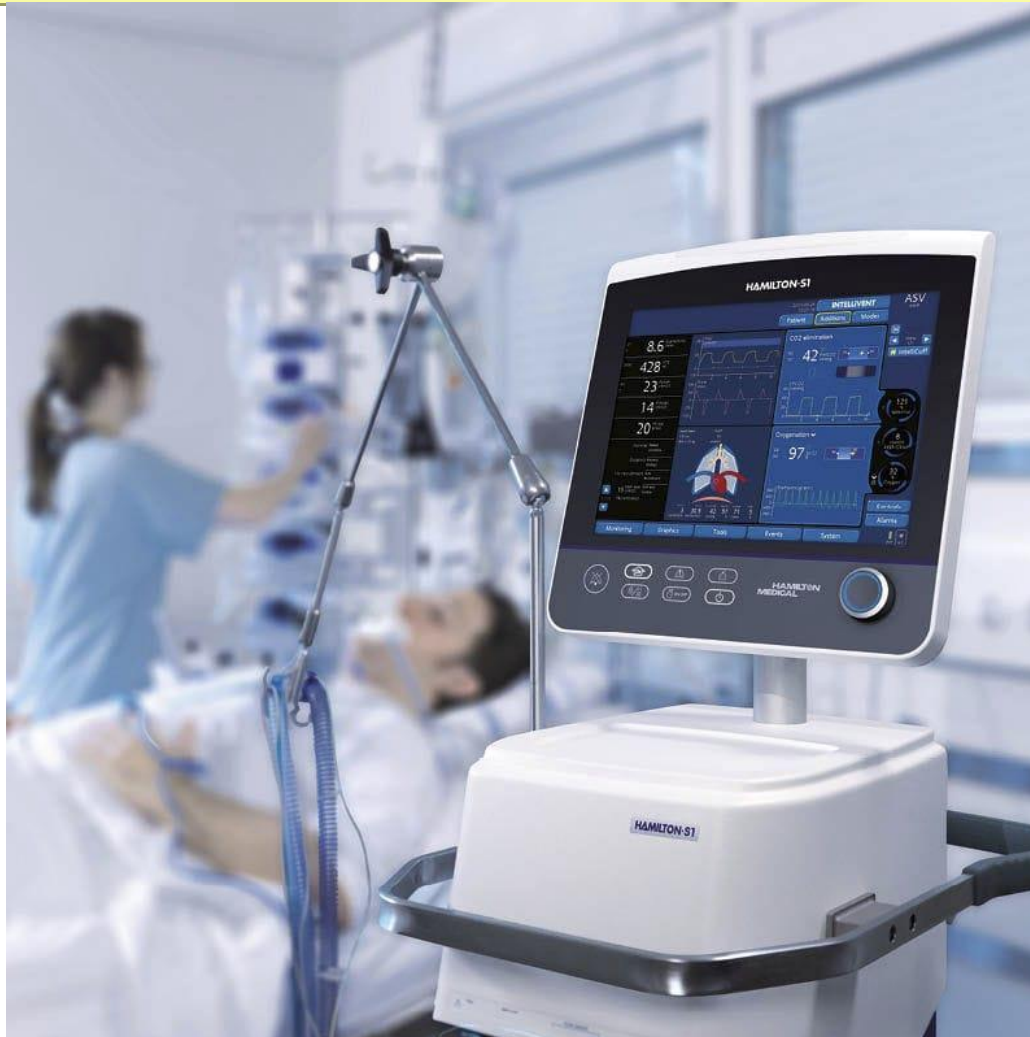

THE RESPIRATOR – INITIATION, WEANING, REMOVING

RABBI PROF. AVRAHAM STEINBERG, MD

RESPIRATORY RESUSCITATION - HISTORY

מעשה אליהו ובן הצרפתי [צרפית]

- וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָלָה בֶּן הָאִשָּׁה בְּעֵלְת הַבַּיִת וַיְהִי חָלִיו חָזָק מְאֹד עַד אֲשֶׁר לֹא נֹתְרָה בּוֹ נְשָׁמָה ... וַיִּתְּמַדְד עַל הַיֶּלֶד שְׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי תַנְשֵׁב נָא נֶפֶשׁ הַיֶּלֶד הִזֶּה עַל קִרְבּוֹ, וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל אֱלֹהֵיו וַתַּנְשֵׁב נֶפֶשׁ הַיֶּלֶד עַל קִרְבּוֹ וַיְחִי [מלכים א יז יז-כד]
- רלב"ג: ר"ל שנשתטח אצלו ועשה עצמו מדה לו בששם עיניו אצל עיניו ופיו אצל פיו וכפיו אל כפיו.
- תוספות בבא מציעא קיד ב ד"ה אמר: תימה לר"י היאך החיה בנה של האלמנה כיון שכהן היה דכתיב (מלכים א יז) ויתמודד על הילד וגו' ויש לומר שהיה ברור לו שיחייהו לכך היה מותר משום פיקוח נפש.

RESPIRATORY RESUSCITATION - HISTORY

- **מורה הנבוכים א מב:** וכן המות שם המיתה, ושם החלי החזק, וימת לבו בקרבו והוא היה לאבן, כלומר חזק חליו. ולזה באר בבן הצרפית ויהי חליו חזק מאד עד אשר לא נותרה בו נשמה, שאלו אמר וימת היה סובל שיהיה חולי חזק קרוב למות כנבל בשמעו את הדברים. ואמרו קצת האנדלוסין כי נתבטלה נשימתו עד שלא הושגה לו נשימה כלל, כמו שיקרה לקצת חולי חלי השתוק, ובהחנק הרחם עד שלא יודע אם הוא מת או חי ויתמיד זה הספק יום או יומים.
- **רד"ק:** יש מי שאומר שלא מת מכל וכל אלא היה חליו חזק מאד עד שנעצרה נשימתו ולא היו מכירין ממנו שום סימן חיות לא בנשימה ולא בדפק הגידים עד שחשבה אמו כי מת הוא וכן הוא אומר בדניאל לא נותרה בי נשמה אבל אותו הוא על דרך הפלגה והנכון כי מת מיתה גמורה כמו שסוברין בני העולם.

RESPIRATORY RESUSCITATION - HISTORY

שו"ת רדב"ז ח"ו סי' ב אלפים רג

שאלת ממני למ"ד פנחס זה אליהו היאך נטמא להחיות בן הצרפית:

תשובה כמה דברים נאמרו בדבר זה:

- יש אומרים שלא מת ממש, והכי משמע מדכתיב עד שלא נותרה בו נשמה ... והכי משמע נמי בסוף נדה דאיבעיא להו בן השונמית מהו שיטמא ומדלא איבעיא להו בבן הצרפית דקדים משמע דס"ל דלא מת. ואין דרך זה נכון כלל דכתיב להמית את בני וכתוב ויאמר אליהו ראה חי בנך והכי הול"ל ראי לא מת בנך ...
- וראיתי לרבינו בחיי שכתב דצרפית נכרית היתה ומתי עכו"ם אינם מטמאין באוהל כר"ש, ולפי זה הא דכתיב ויתמודד עליו לא נגע בו אלא האהיל עליו לבד ... וגם זה אינו נכון שהרי ארז"ל שהיה יונה בן אמתי וכי יונה נביא ה' בן נכרית היה ... ותו וכי בשביל עכו"ם היה נעשה נס כזה, אלא ודאי ישראלית היתה כי צרפית הסמוכה לצידון לישראל היתה.
- והתוספות תירצו בפרק המקבל שהיה ברור לו שיחייהו לכך היה מותר מפני פיקוח נפש ע"כ. וקשה חדא דאין סומכין על הנס. ותו דאם ברור לו שיחייהו אם כן לא היה שם פיקוח נפש...
- עוד יש לפרש דלעולם לא נטמא אליהו והא דכתיב ויתמודד על הילד לא על הילד ממש אלא סמוך לו, כמו ועליו מטה מנשה כדי שתהיה תפלתו בכוונה יתירה על הילד ... וגם לזה קשה דכתיב ויתמודד על ילד היה ראוי שישים פניו אל הילד ויכוין מחשבתו בתפלתו על הילד מה צורך להתמודד שפירושו שם מדתו למדת הילד. ותו דכתיב ויעלהו אל העלייה וסתם עליה בית מקורה הוא והרי נטמא באוהל ...
- עוד יש לפרש דהוראת שעה היתה כדי שיתקדש שם שמים על ידו, כענין להקריב קדשים בחוץ הסמוך לזה המעשה שנתקדש ה' על ידו ...
- עוד יש לפרשו דמת מצוה שאין לו קוברים היה, והטומאה דחוויה היא אצלו.
- ושניהם חדשתי אני, ועל הראשון אני סומך דהוראת שעה היתה.

RESPIRATORY RESUSCITATION - HISTORY

מעשה אלישע והאשה השונמית

- וַיֹּאמֶר אֶל אָבִיו רֹאשִׁי רֹאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל הַנֶּעַר שְׂאֵהוּ אֶל אִמּוֹ, וַיִּשְׂאֵהוּ וַיְבִיֵּאֵהוּ אֶל אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב עַל בְּרֶכְיָה עַד הַצֹּהֲרִים וַיָּמָת ... וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל הַיֶּלֶד וַיָּשָׁם פִּיו עַל פִּיו וְעֵינָיו עַל עֵינָיו וְכַפָּיו עַל כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו וַיָּחַם בְּשַׁר הַיֶּלֶד [מלכים ב ד יח-לז]

RESPIRATORY RESUSCITATION - HISTORY

- אשר שם האחת שפרה. כי כך דרך המילדת שפעמים שהולד נולד מת, ולוקחת המילדת שפופרת של קנה ומשימה בתוך מעיו של הולד ומנפחת בו ומשיבה רוח הולד (עיין שמו"ר א יג).
וזהו שפרה לשון שפופרת [בעל הטורים שמות א טו].

SOME DEFINITIONS

• חיי שעה $\Leftrightarrow$ חיי עולם

- WITHHOLDING $\Leftrightarrow$ WITHDRAWING
- CONTINEOUS $\Leftrightarrow$ INTERMITTENT
- PERTAINING TO LIFE $\Leftrightarrow$ PERTAINING TO DISEASE

SOME DEFINITIONS

- Cyclic treatment – Clear separation between cycles of treatments, i.e., dialysis, chemotherapy, X-therapy
- Continuous treatment – by nature of the treatment, i.e., pace-maker, respirator

VALUE OF LIFE

**EXTREMELY IMPORTANT
(Especially nowadays),
BUT NOT AN ABSOLUTE VALUE**

HENCE

**NEVER HASTEN DEATH
BUT NO REQUIREMENT TO ALWAYS PROLONG LIFE**

AUTONOMY

**IMPORTANT,
BUT NOT AN ABSOLUTE VALUE**

HENCE

**IN MOST INSTANCES RESPECT PATIENT'S WISHES,
UNLESS THEY CONTRADICT MUTUALLY-SHARED SOCIETAL
NORMS**

**(besides other qualifying factors, i.e., competence, damage
to others)**

HALAKHIC CONSIDERATIONS

חיי עולם – full treatment

חיי שעה

Withholding – permissible

Withdrawing – forbidden [act that hastening death]

Removing a hindrance

HALAKHIC CONSIDERATIONS

Patient on respirator / חיי שעה

Suffering and unwilling to continue

Withdrawing – not a halakhic option

An **act** of discontinuing a **continuous** treatment

HALAKHIC OPTIONS

- Legitimate medical weaning; if sustained for 12-24 hours
- Connecting to an oxygen tank
- Timer *a priori*
- Reducing parameters gradually
- Withholding after suctioning [debatable]
- In triage situations [debatable]

Timers on ventilators

BMJ 2005;330:415-417 (19 February),
doi:10.1136/bmj.330.7488.415

Education and debate

Timers on ventilators

by

Vardit Ravitsky, *bioethics fellow*

The concept of the timer from the *BMJ*

The “timer”, as a pragmatic solution would enable doctors to honor the wishes of patients and families without **termination of continuous treatment** of a dying patient which may cause his death !

TIMER

Principle:

Turning the respirator from a continuous to a cyclic mode of treatment

A priori – like “shabbath clock”

- Res. Tzitz Eliezer 13:89, a “shabbat clock”
- Res. Teshuvot Ve’Habhagot 1:858
- Shiurei Torah Le’Rofim 3:184
- Rav Neuvirt

The Halachic view

- The concept of the timer is not the concept of *grama* !
- The concept of the timer is not the concept of a *Shabes goy* !
- The concept of the timer is to plan, in advance, and use an appropriate technological means, to deliver treatment periodically.

שו"ת ציץ אליעזר יג:פט

תשובה. ב"ה. כ"ב סיון תשל"ו. ירושלים עיה"ק תובב"א למכובדי פרופ' ד"ר דוד מ. מאיר נ"י המנהל הכללי של ביה"ח שערי צדק בירושלים שלום ורב ברכה.

(יד) ואני בא איפוא להצעת כבו' בזה, והיא: כל חולה הובא /המובא/ לחדר מיון אחרי תאונה, הרעלה וכו', אפילו אלה שנמערך מוחם - יש לבצע בו מיד כל פעולות ההחייאה האפשריות, כולל חבורו לכל המכשירים הקיימים. מכשירים אלה יוצמדו לשעונים הדומים לשעוני שבת ויופעלו לתקופות קצרות, למשל /שתיים עשרה/ או /עשרים וארבע/ שעות. בפרק זמן זה יוכלו הרופאים לבחון את כל הממצאים הקליניים בסיוע כל בדיקות העזר כגון בדיקות מעבדה, רנטגן וכו', ולהחליט אם לחולה יש סיכוי כלשהו להשאר בחיים, ואז כשתופסק פעולתם - יפעילו אותם מחדש מיד. במידה שיתברר, למשל, כי המוח נמערך ואין לחולה כל תקוה, או שנשברה מפרקתו ויש נתוק שלם בין מוחו לגופו. כשיפסיק המכשיר לפעול, לא יהיה הרופא חייב להפעילו מחדש, ע"כ הצעתו.

והנה אני סומך את שתי ידי על הצעתו וקורא לה קילוס. ולפי מה שביארתי וביררתי לעיל בדברי את ההלכה בזה, אפשר לומר שהיא גם למן המהדרין, אבל עם הוספה זאת. שגם אחרי כל הבדיקות המפורטות בהצעתו כשתופסק פעולתם של המכשירים ע"י השעונים, יש לעשות עוד גם בדיקה לאת יכולתו של החולה לפעולת נשימה עצמונית ל - /אחת/ או /עשרים/ דקות, ובמספר בדיקות חוזרות כאלה (כפי שכבו' מזכיר מזה במכתבו לפני כן). ובמדה שיתברר שאינו יכול לעשות כן, אזי כבר לא יהיה הרופא חייב להפעילו מחדש. כי אין לזוז מדברי חז"ל שבדיקת חוטם לפעילות הלב והנשימה העצמית היא הקובעת בזה.

ובהתברר כל הנ"ז יש לומר דלא רק זאת שהרופא לא יהיה אזי חייב עוד להפעיל את המכשיר מחדש. אלא שיהא גם אסור לעשות זאת. דהחיבור הנוסף יביא לכל היותר לידי תנועה בלבד שאינו נותנת כלום להחשיבו עי"ז כחי, וזה יגרום לו רק סבל וצער בלתי ישוער, וזה בדומה למה שאוסר הרמ"א בד"מ לשים מלח על לשונו שלא ימות מהרה [ולא עוד אלא שיש אפילו צד לומר שאם עבר והפעיל שמצוה להפסיק. (וכפי שכבר רמזתי על כך גם לעיל בדברי). יעוין בס' דברי שאול סי' של"ט מ"ש בשם שו"ת בית יעקב שסובר שאסור לעכב יציאת הנפש. והוא משיג עליו דאף דמבואר כאן בשו"ע דמותר להסיר דבר המעכב יציאת הנפש, אבל לא שיהי' איסור אם לא עשה כן. אבל עוד כותב לחלק דכאן בשו"ע מיירי בגמר כלות הנפש, ולא בגוסס כפי שמירי ה"ב"י שם. ולפי"ז בכגון נידונו שהמדובר בגמר כלות הנפש א"כ יתכן שבכה"ג גם הדברי שאול יודה שיש איסור וממילא יש גם מצוה להסיר]. וזאת כפי שמסביר בספר שבט יהודה להמהר"י עייאש ז"ל על יו"ד שם שהטעם הוא משום שגורם לו עי"כ צער ביציאת הנפש עיין שם, ומתיאור כבו' במכתבו (שהשכיל לתאר המצב הנכון) הרי הסבל והצער בנידונו בעיכוב יציאת הנפש הוא לאין ערוך גדול וקשה ביותר.

ונתנה להאמר, שאין לזלזל גם בהנימוק הנוסף שכותב כבו', שגורמים עי"כ גם למשפחה להוצאות כלכליות גדולות, עד שממש הרבה משפחות מגיעות עי"כ לסף העוני, וללא כל תועלת. מובן שנימוק זה הוא רק בבחינה של: יהודה ועוד לקרא. ויה"ר שיקוים בנו מקרא שכתוב: ממתים ידך ה' ממתים מחלד חלקם בחיים וגו' (תהלים י"ז - י"ד) וכפירושם של רש"י ומצודות, שנהיה מן המתים מידך על מטתם ומחמת שכלה זמן חייהם בעבור הזקנה, ומאותם שחלקם בחיי העולם הבא. בכבוד רב ובברכה מרובה אליעזר יהודה וולדינברג.

במקרה שאם יתן לאחד מהם יגיע לישוב, ואם יתן לשניהם יחיו חיי שעה, בכה"ג דאין שייך חיין קודמין, לכרע יחלקו המים לשניהם שיחיו שניהם חיי שעה אפי' שעי"ז אף אחד מהם לא יגיע לחיי עולם, ע"ש במהרש"א בח"א שם, וכן שמעתי שרייק כן הגה"ק בעל חידושי הרי"ם זצ"ל (ונדפס בסוף ס' חידושי הרי"ם עה"ת בליקוטים לב"מ שם) (ועד"ז כתב החזו"א בגלינותיו לחי' הגר"ח הלוי הל' יסוד"ת יע"ש).

ולפ"ז הכא במכונת החייאה השייכת לבית חולים לכאורה היה צ"ל הדין ג"כ שאינו יכול להעדיף חיי עולם ולבטל חיי שעה מהטרפה, אולם נראה דלא דמי, דהתם אפשר לקיים שניהם ולתת את הקיתון מים לשניהם ולקיים עכ"פ שיחיו שניהם חיי שעה, לכן חייבין לעשות כן, אבל בגורנו שלפניו חיי שעה עכשיו וחיי עולם לאחר זמן, ואם יתן לחיי שעה כבר לא יוכל להציל לחיי עולם, זה לא חשיב חלוקה לשניהם אלא עושה מעשה בידים הגורם למנוע הצלת חיי עולם, וא"כ אח"כ שיבואו שניהם לפניו שיוכל להציל או חיי עולם או חיי שעה ודאי יש להעדיף חיי עולם, וכיון שלדעת הרופא קרוב לדאי שמודמן במקום הצלת חיי עולם מותר לו להניח ולהשהות מלהשתמש במכונה זו כדי שיוכל להציל לחיי עולם דוקא דעדיף, ובלא"ה נראה שכיון שמכונת החייאה שייכת לבית החולים ולפי תקנותיהם אין להשתמש במכונה זו אלא להצלת חיי עולם, ואין לבזבז מכונה זו להצלת טרפה לחיי שעה גרידא, נראה שאינו מחוייב לעבור על התקנון ולגזול כדי להציל יהודי טרפה לחיי שעה, ועוד שלא מצינו חיוב הצלה היכא דצריך לגזול ממון חבירו כדי להציל נפש, ואף מותר לגזול ולשלם אח"כ במקום פקרינ' (עי' תוס' ב"ק ס' ד"ה מהו) אפשר שאין זה חיוב אלא רק היתר כפרט כשמדובר להציל טרפה - וד"ז צ"ב, ולמעשה יצני נוסה להתיר לרופא לקיים תקנת בית החולים דזהו גם דין תורה להציל לחיי עולם כשמצוי, ומיהו כיון שאין הדבר ברור, ונפשות תלוים בהלכה זאת אף לחיי שעה, אצפה לשמוע דעת גדולי הוראה.

קבלתי תשובות מכמה גדולים בארץ ישראל, והסכימו לדברינו להתיר לרופא לקיים תקנת בית חולים שהוא ג"כ דין תורה וכמ"ש, ובעזה"י יבא דבריהם במק"א ונדרן בהם, ואשמח לשמוע עוד

דעת הת"ח בארץ ובגולה היאך להתנהג בזה, וידידי הגר"י זילברשטיין שליט"א מצא עצה מחוכמת להתקין שעון חשמלי למכונת החייאה אשר יגרום לכיבוי כל זמן מסויים, (והרופא דואג להפעיל מחדש כל פעם לפני שמתכבה) ולאחר שיכבה מותר יהא להעתיק המכונה לחיי עולם, כיון שעכשיו אינו פועל, אבל כשהצעתו זאת לרופא השואל, טען שאינו מסוגל לעשות כן, כיון שכאשר הקרובים רואים שמעתיקים המכונה לאחר הם פותחים בצעקות (אף שהמכונה כבויה), ובניתיים הבעל חיי שעה מת, ומפחד שיאשימו אותו ברצח החולה. לכן חזר ושואל למעשה, אם לא להתחיל לחבר המכונה לבעל טרפה לחיי שעה (כתקנת הבית חולים) או כן לחברו אל בעל החיי שעה עד שימות, אם זהו דין תורה להצילו מפני שהוא קדם ואסור לדחותו.

אך עדיין יש לברר מה הדין במקרה וחיברו חולה למכונת החייאה ואח"כ נמצא שהוא טרפה ושוב בא לפניו חולה שניתן להצילו לחיי עולם, אם מותר להעביר את המכונה ולחברו לחיי עולם, שבניתוק מהמכונה הוא כרציונה ובאי הצלת השני הוא רק העדר הצלה, ובהו השאלה חמורה מאוד, דהרי לפי תקנותיהם הטרפה כגזול המכונה, אי נימא שנדחה מפני שלם, וד"ז חלוי לכאורה בפלוגתא מהנובי"ץ עס הכי"צ ומנ"ח הנ"ל, וכוה יש לעשות העצה הנ"ל שתהא המכונה מחוברת לשעון חשמלי וכשיבוא חיי עולם יצאו הקרובים מהחדר וכשתכבה המכונה יעבירו המכונה להצלת חיי עולם, ואי"ה במק"א נבחר דבר זה בעזה"י.

סימן תתנט

שאלה: חולה שרופאים מומחים קבעו שצריך להכניס לו צינור לכליות אף שכואב, אם מסרב - מהו לעשות כן בעל כרחו.

במדה שיש סכנת חיים אין ספק שמותר, וגם חייבין לעשות כן ולא להתחשב ברצונו, שאיסור הכאה נדחה במקום פיקוח נפש, והיינו באופן שאין חשש שכאבים הללו יגרמו להחמרת מצבו, אזי חייבין הרופאים לעשות כל מה שביכולתם לרפאותו אף שמסרב, ובסכנת חיים לא מתחשבים בכאבים אם ברור שיוכל לעמוד בהם. (עיין מ"א ש"כ ס"ק ו')

המרכז הרפואי שערי צדק - ירושלים
מסונף לפקולטה למדעי הבריאות אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

ט"ז בכסלו, תשס"ד

שאלת לרה"ג מוהר"י זילברשטיין שליט"א ביחס לילודים

- א. יילוד בשבוע 22 להריון, נולד ללא נשימה וללא דופק. האם יש חוב לבצע החייאה?
- ב. יילוד בשבוע 22 להריון, נולד עם נשימה ודופק ומעט סימני חיים. האם יש חוב לבצע החייאה?
- ג. יילוד בשבוע 24 להריון, נולד ללא נשימה וללא דופק. האם יש חוב לבצע החייאה?
- ד. יילוד שנולד בשבוע 30 להריון, עם ממים קשים במוח ובלב, האם יש חוב לבצע החייאה?
- ה. יילוד שנולד בשבוע 25 להריון, בוצעה החייאה, והיילוד הועבר לפניה כשהוא מחובר למכשיר הנשמה, ומקבל תרופות לשמירת לחץ דם, ולתיקון חמצת קשה, ביום השני לחייו הוא מפתח פרכוסים אפילפטיים, ובצילום מוח נמצא שיש דימום רחב בחדרי המוח וברקמת המוח. האם יש חוב להמשיך ולטפל בו בכל אמצעי ההחייאה, ולתקן כל סיבוכי שמתווסף בהמשך? האם מותר להימנע מהמשך טיפול החייאתי? האם מותר להפסיק טיפול החייאתי שכבר הוחל בו?
- ו. יילוד שנולד בשבוע 25 להריון, עבר החייאה מלאה. האם מותר לחברו למכשיר הנשמה עם קוצב-זמן, שיפסיק אוטומטית את תפקוד מכשיר הנשמה לאחר שבוע, אלא אם כן יוחלט להמשיך ולטפל בו?
- ז. יילוד עם מומים קשים, שנולד פג בשבוע 30, וההורים מתנגדים לטיפול החייאתי. האם לכוף טיפול החייאתי בתנאים אלו בניגוד לרצון ההורים?

ב ב ר כ ה,

פרופ' אברהם שטינברג
נזירולוג ילדים

שאלת הרב אברהם שטינברג

ומעתה נבא לשאלת פח' הרב אברהם שטינברג.

- א. ב. אם הסיכוי להחיותו שאף לאפס, וכמעט אין סיכוי (בדרך הטבע) שיחיה, אין לבצע החייאה.
- ג. ראוי להחיותו, אם יש אפילו קצת סיכויים שיחיה כגון עשרה אחוז. שהוא מיעוט המצוי. ובפרט כשיש לחוש שאולי טעו הרופאים והוא בשבוע עשרים וחמש. אך אם על ידי כך שנעשה לו החייאה שוב לא תהיה לו מכוונת החייאה לפג אחר, שיש חמשים ואחת סיכויים שיחיה (שהוא נחשב לבר קיימא) במקרה כזה אין לבצע החייאה לתינוק זה כדי לאפשר להחיותו פג אחר.
- ד. חייבים להחיותו שהרי אין זה פג, ובפרט שאולי טועים הרופאים באבחנה שלהם.
- ה. אם הסיכויים שיחיה מעטים מאוד מצוה לטפל בו, אך לא חייבים להתאמץ, ואין להפסיק את הטיפול בו.
- ו. מותר להחיותו עם קוצב זמן.
- ז. ראוי להחיותו ולא להתחשב עם רצון ההורים.

TIMER

Auf dem Flug
On the flight
En el vuelo

von
from
de

nach
to

 π_1^a

$\frac{d^2 \phi}{d\phi^2} = \frac{1}{\phi^2}$

בצד פתח המבוא, ולכן /אנחנו חייבים להגדיר את

[illegible]

בבית המדרש
בבית המדרש

[illegible]

תשובת הגרי"י נויבירט

ו כסלו תשס"ב
לידי ד"ר מרדכי הלפרין שליט"א
אחדשה"ט ושמעכ"ת

בדרך הגיעני מכתבו, ורצוני לענות מיד, כפי בקשת מעכ"ת
שאלת חכם חצי תשובה.

ביו"ט מותר להוסיף שמן למנורה, גם אם ידוע שकेבור זמן
הנר יכבה, וכן שעון-שבת מותר לשנות את מחוגיו להאריך את זמן
ההפעלה (וזה מותר אף אם כרגע החשמל דולק).

**ע"פ זה, כל שמוסיף אויר מבלי לעשות פעולת ההפסקה –
תבוא עליו ברכה, ולכאורה גם אין צורך להתנות להוציא
את הצינורית מן הפה, עכ"פ כתנאי לחיבורה לגוף האדם.**

בבה"ת בכבוד רב
ולהתראות באה"ק
יהושע י. נויבירט

נ.ב. קראתי כאן על הכנס בשבוע הבא, ובהצלחה, ושלא תצא תקלה
מתחת ידכם,

THANK YOU !

